

België

Wegens het debacle rond Fortis is veel Belgische adel, voor wie de bank en verzekeraar erfgoed is, aan de bedelstaf geraakt. Er zijn er die nu hun kasteel moeten verkopen.

Door onze redacteur PIET DEPUYDT

Bernard t’ Serstevens nipt be-daard van zijn glaasje port. Uiterlijk behoudt hij zijn waardigheid. Maar dan spuwen de ogen van de 78-jarige man, telg uit een eeuwenoud adellijk geslacht, vuur. „Hoogmoed, leugen en diefstal”, zegt hij. „Dat zijn de drie oorzaken van de val van Fortis.”

De mislukte overname van ABN Amro, het schrappen van het dividend ondanks beloftes van het gedeel en natuurlijk de ontmanteling van het bedrijf hebben hem diep geraakt. In amper anderhalf jaar tijd zag de jonkheer niet alleen de waarde smelten van de bank en verzekeraar – *le fleuron de la Belgique* of parel van België zoals hij het bedrijf noemt – maar ook een aanzienlijk deel van zijn fortuin.

De familie t’ Serstevens, van wie de stamboom teruggaat tot in de Middeleeuwen, is al vijf generaties lang aandeelhouder. Het is erfgoed. Zij vormen met een aantal andere adellijke, Franstalige families de oude kern van het bedrijf. Hun belangen gaan terug tot voor de onafhankelijkheid van België in 1830.

Honor meus in altis, prijkt onder het wapenschild van de familie. Voor Bernard t’ Serstevens gaat de eer voor alles. De wapenspreuk liet hij beitelen in het 18de-eeuwse poortgebouw van zijn kasteeldomein in de Belgisch-Limburgse fruitstreek Haspengouw. Door de opdeling en verkoop van Fortis voelt hij zich, samen met zijn nageslacht van 7 kinderen en 23 kleinkinderen, geschoffeerd. „Wij zijn bestolen”, zegt hij.

Hij herneemt zich. „Ik heb zoals elk jaar een wenskaart gezonden naar Maurice Lippens”, zegt t’ Serstevens. De ontwerper en gewezen president-commissaris van Fortis is een verre neef. „Het zou zeer hypocriet van mij zijn als ik daarop een gelukkig 2009 had geschreven.” Dus had hij Maurice dit keer een goede gezondheid gewenst. „Opdat hij opgewassen mag zijn tegen een jaar dat bulkt van de juridische claims.”

In de salon van zijn kasteel, op een landgoed van 200 hectare bij het stadje Sint-Truiden, slaat Bernard t’ Serstevens een ingebonden boek open over de geschiedenis van Fortis. In 1824 richtten een textielhandelaar en een bankier uit Brussel de levensverzekeraar AG Leven op. Zes jaar later doen zij hetzelfde met AG Brand, een brandverzekeraar, en kort daarna stapten een van de voorouders van de familie t’ Serstevens met andere leden van de adel in het kapitaal. De oprichting van beide bedrijven gebeurt onder het goedkeurend oog van Willem I, koning der Nederlanden, die daarmee lokaal ondernemerschap aanmoedigt om te vermijden dat de branche in Franse of Engelse handen valt.

Die hele negentiende eeuw blijft het eigendom van de twee AG-maatschappijen in handen van een beperkt kranse adellijke families en renteniers. Ook Willem I koopt aandelen in de brandverzekeringstak en zijn familie blijft tot 1870 aandeelhouder. Beide verzekeringstakken smelten 100 jaar later samen tot AG Groep (Assurances Générales), die weer de basis vormt van het latere Fortis. Die

Jonkheer Bernard t’ Serstevens op zijn 200 hectare groot landgoed in de Belgisch-Limburgse fruitstreek Haspengouw: „Wij zijn bestolen.” Foto’s Ivan Put

Wij leefden van Fortis

'Wapenschild van de familie t’ Serstevens

aristocratische kapitaalbezitters blijven in de loop van de 20ste eeuw nauw verstrengeld met de hele financiële en industriële elite van België. De ontmanteling van Fortis is een historische klap. „Een aantal van hen is geruïneerd”, zegt t’ Serstevens.

Uit het handelsregister van Brussel blijkt dat Bernard t’ Serste-

vens tot op de dag van vandaag met zijn zeven kinderen eigenaar is van 3,8 miljoen Fortisaandelen. Dit is 0,1 procent van het kapitaal van België. De ontmanteling van Fortis is een historische klap. „Een aantal van hen is geruïneerd”, zegt t’ Serstevens.

Uit het handelsregister van Brussel blijkt dat Bernard t’ Serste-

deel noteerde gisteren 1,46 euro. De familie t’ Serstevens verloor bij het debacle 88,7 miljoen euro.

Verkopen hebben de t’ Serstevens nooit gedaan. Ook de meeste andere adellijke families – die vandaag naar schatting een kleine honderd erfgenamen tellen – verzuilverden niets. *Jamais*. „Dat doe je niet met een patrimonium dat je van je voorouders erft”, zegt de bejaarde Bernard.

Er was ook geen reden om te verkopen. Door de aandelen in een kluis te stoppen konden de t’ Serstevens een comfortabel dividend opstrijken: in de periode van 2003 tot 2007 gemiddeld 3,7 miljoen euro per jaar. De beslissing van het Fortisbestuur in juni 2008 om het halfjaarlijkse dividend zomaar te schrappen, ontketende dan ook een storm van protest onder deze eigenaren.

Bij elke kapitaalmissie van Fortis kochten de meeste adellijke families zelfs aandelen bij. Dat bevestigt burggraaf Jean de Jonghe d’Ardoye, die verwant is met de familie t’ Serstevens en met zijn eigen nazaten het afgelopen jaar bijna 15 miljoen euro aan Fortis verloor. „Kopen was een akte van vertrouwen” zegt hij. Van enige risicospreiding of diversificatie, bijvoorbeeld door het vermogen in andere bedrijfssectoren te beleggen, is nooit sprake geweest. „We stopten alles in één mand”, zegt de 74-jarige burggraaf. „De mand van Fortis.” Hij geeft toe dat dit niet erg verstandig was. „Ik heb in Amerika gestudeerd en ik leerde er van de familie Rockefeller dat je in dat geval beter dag en nacht je aandeel kunt bewaken.”

Bij het ontstaan van de AG Groep in 1969 is eenderde van de aandelen nog steeds in handen van

dertien families. Vijf decennia later zijn daarvan vijf grote familie-takken overgebleven: de families t’ Serstevens, Lippens, de Jonghe d’Ardoye, de Selliers en de Broux. Samen bezitten zij nu 12,7 miljoen aandelen van Fortis, ofwel circa 0,5 procent van het kapitaal (zie tabel). Door de snelle uitbreiding van Fortis is hun invloed in gestaag tempo afgebrokkeld. En o ironie, Maurice Lippens, wiens grootvader de broer is van de grootmoeder van Bernard t’ Serstevens, heeft dat proces versneld. Vandaag heeft graaf Lippens met zijn naaste verwanten 3,7 miljoen Fortisaandelen in bezit, zo blijkt uit documenten van de vennootschap.

Begin jaren tachtig van de vorige eeuw schudt Maurice Lippens met veel branie de gezapige AG Groep wakker. „Wij waren bang van hem”, erkent t’ Serstevens. Op een foto uit die tijd prijkt de jonge Lippens: hij kijkt recht de lens in, nonchalant glimlachend, jasje over de schouder.

Lippens doet een beroep op de families om zijn greep op het bedrijf te verstevigen. In 1987 vraagt hij zijn neef om lid te worden van de raad van commissarissen en de families achter zich te verenigen, zodat AG zich beter kan beschermen tegen vijandige overnames. Het is de tijd van de *raid* van de Italiaan Carlos de Benedetti op de Generale Maatschappij van België, de holding die op dat moment 18 procent van AG Groep bezit. Ook de Fransen loeren: er gaan geruchten dat verzekeraar Axa op de verzekeringspoot aast.

Eind jaren negentig is de rol van de adel uitgespeeld. De fusie met de Nederlandse verzekeraar Amev is achter de rug, spaarbank ASLK en kredietmaatschappij NMKN zijn van de Belgische staat

overgenomen en de G-Bank werd weggekaapt voor de neus van ABN Amro. Door deze expansie is het belang van de familiale aandeelhouders sterk verwaterd.

In 2004 neemt de laatste telg uit de oude adellijke kern, Philippe Speeckaert, ontslag als commissaris van Fortis. Hij vertegenwoordigde de tak van de familie de Broux. „Met mijn mandaat hadden we nog wel één stem in de raad van commissarissen, maar onze macht was al lang verdwenen”, zegt Speeckaert. Zelf was hij jarenlang actief als accountant voor KPMG. „Er zijn drama’s gebeurd”, zegt de vijftiger. „Ik ken families die nu hun huis of kasteel moeten verkopen.”

Het echec rond Fortis laat ook bij ridder Alec de Selliers de Moranville een bittere smaak na. Zijn familie is nauw verwant met de eigenaren van het chemieconcern Solvay, die zelf 15,7 miljoen aandelen van Fortis bezitten, goed voor 0,6 procent van het kapitaal. „We zijn altijd met geld over de brug gekomen, bij elke grote emissie”, zegt Alec. „Zonder de families zou de fusie met Amev, dat destijds veel groter was dan Fortis, nooit mogelijk zijn geweest. Maar we zijn altijd met geld over de brug gekomen, bij elke grote emissie”, zegt Philippe Speeckaert. „Maar zonder resultaat.” De mentaliteit is totaal anders. „Vlaamse investeerders zijn rijk en dynamisch”, zegt Speeckaert. „Zij zijn actief in indu-

Adellijke families verliezen een vermogen		
Families	Aandelen*	Verlies**
t’ Serstevens	3.830.214	88,7 miljoen
de Jonghe	961.085	59,4 miljoen
de Selliers	539.491	15,3 miljoen
Lippens	3.658.302	85,9 miljoen
de Broux	3.747.414	87,2 miljoen
Totaal:	12.736.506	336,6 miljoen
(*) aantal in april 2008, (**) in euro, periode april 2007 - april 2009, Bron: Handelsregister Brussel		

striële bedrijven en voor hen is een belang in Fortis een vorm van spaargeld. Maar wij, de Franstalige aristocratische families, leefden van de bank en verzekeraar. Fortis was onze bron van inkomsten.”

Veel familieleden zijn altijd beducht voor geweest hun autonomie en bewegingsvrijheid te verliezen. „Wellicht hebben we onvoldoende beseft dat Fortis geen familiale entiteit meer was. Het risicoprofiel van het concern was totaal anders geworden”, zegt baron Philippe Casier, een gewezen bestuurder van de installatiegroep Fabricom. Deze 63-jarige Gentenaar is getrouwd met een telg van de familie de Marnix de Sainte Aldegonde en zag hoe sommige van zijn verwanten verblinden werden door de geldstromen uit Fortis.

„We waren zéér voldaan”, beamt Speeckaert. Een belegging in Fortis genoot de reputatie veiliger te zijn dan de aankoop van een staatsobligatie en leverde ook nog eens meer geld op.

Vier jaar geleden vertelde een vermogensbankier van MeesPier-son aan Bernard t’ Serstevens dat hij te veel Fortis-aandelen heeft. t’ Serstevens: „Ik vraag hem: ‘wat moet ik dan in de plaats kopen?’ Hij raadt me aandelen Nokia aan.” t’ Serstevens: koopt daarop Nokia-aandelen en twee jaar later ontmoet hij diezelfde bankier op een vergadering aan de Brusselse Avenue Tervuren. „Hij zegt met volle overtuiging: raak vooral niet aan Fortis.” Hij glimlacht wanneer hij eraan terugdenkt. „Niets bracht meer geld op”.

Nu is alles weg en krijgen hij en de anderen het verwijt zich na de ontmanteling van Fortis als ordinaire speculanten te hebben gedragen, door te lobbyen voor een hogere prijs. „Wij spelen niet op de beurs”, zegt t’ Serstevens verontwaardigd. „We hebben dat nooit gedaan. Mijn *assurances* heb ik altijd gehouden.” Dan, met een vermoede zucht: „Het interesseert me niet meer. Als het aandeel weer op 2 of 3 euro staat, dan verkoop ik.”